

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

Malignus politicus Scin Lusit. auxilia disturbat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

secum erat ducturus, quoscumque de nostris impetrasset, ipsomet Sinarum annuente ac postulante Rege. Quod prodigium nouitatis Leonis Doctoris sapientiæ debebatur; nam belli negotiis aduersus Tartaros Præfectus, persuaserat Regi, in eo rerum, & necessitatis delictimine, Lusitanorum auxilia omninò acciri oportere, & Martini Riceij socios. Supplicem Regi pro hac re libellum armorum Senatus probauerat; Rexque ad hoc diploma miserat Macaam, quod sublecuti sunt ab Rege Legati, Paulus & Michaël Mandarinum, legationis huius inopina, nec prius vnquam audita nouitate, splendore solenni, proprij sibi cultus, & magnificentia comitatus, perstricti Cines præsertim nobiles Lusitani, curiosè mirati, spectare, assectari, omni honoris officio prosequi; sed illud præ omnibus cum intimo grati animi affectu suspicere atque attendere; Sinarum Regem ad legationem hanc animum induxisse, Legatorum vtrumque esse Christianum, vtrumque tam cultæ & religiosæ pietatis, vt primum illius specimen viderent omnibus præ gaudio ciceret lachrimas, & eorum laudes qui ad Christum perductos ad eam sanctimoniam formarent. Urbem etenim ingressi Legati, rectè in templum cum venissent, vix intra limen pedem intulerant, & factum altare toto humi corpore prostrati adorarunt, iteraruntque septies eandem adorationem, priusquam se coram altaris crepidine ad precationem componerent; qua peracta regressum ex templo, ritu eodem & numero versus factum altare proiecti distinxere; illustri sanè Lusitanis, reuerentiæ documento, loci diuinis exhibendæ; hanc certè Legati edebant ad eam sinceram, vt in tota oris, & habitus conformatione, religiosæ mentis pietas legatur, quam ita feliciter imitati sunt Lusitani vt illo vtrorūque per moti spectaculo ethnicorum nonnulli Christianis adscribi voluerint. Datur Legatis quibus Senatus; homines decem petunt librariis exercitus machinis, illorum quatuor vicem plenius obituros, quos regni aditu prohibuerant Cantonenses. Iis Regem vti velle ad cænas aeneas triginta dirigendas ex nauis anglicanæ haud pridem naufragio subductas, ex quo non temerè conicere liceat machinamenta Sinarum bellica, opus esse aut valdè imbecillum, aut eos librari periclitia carere. Etsi poterant Regi sufficere tormenta noti, & consueti vsus, cum arcu Tartari eminus; acinace cominus aut lancea pugnent, & equis paulo melioribus quàm Sinæ; sed qui explosionem machinarum non ferant, eoque tonitru consternati, si desit fuga campus sessorum excutiant, disiciant ordines, omnia misceant.

Restitutis in Regis gratiam Patribus, solenni quin etiam legatione, in aulam vocatis, gratulabantur omnes Christiani, gestiebant præceptis animo, mutationis tam inopinatæ beatis euentibus, cum in procinctu summæ faustitatis, turbo repentinus omnia dissipauit. Agibat tyrannus Scin Hancei in patria priuatus; quod imperio nequibat, instabat precibus, vt exterminaret Prorex toto regno Patres; & in-

Malignus
politicus
Scin Lufit.
auxilia di-
sturbat.

quis admodum oculis cernebat se spreto Doctorem Michaëlem, multos domi ex iis hospites habere. Consolabatur nihilominus solitariam hanc imbecillitatem, semper aliqua umbra poriundi Magistratus in quo posset, quod vellet; cum ecce tibi ab Rege in Colaum, quæ summa est post Regem dignitas, nominatur. Cùmque sit Sinis tanquam lege sanctum, in eiusmodi prosperis, animum ostentare superiorem utraque fortuna, Scin gaudio impotens, nec sui iam capax, ea dementis lætitiæ dedit, admisitque prodigia, ut decori omnis immemor videretur: At hæc illi breui planè in oppositum verterunt; viri duo insignes, fideique perspectæ ambitiosum hominem accusant apud Regem; alter Regis ipsius admonitor; alter Scini frater natu primus, & domesticorum spectator scelerum, quæ Regi exponebat. Et erant eiusmodi utriusque accusationes non modo ut plus satis essent ad abrogandum Scino Colai honorem, sed caput amputandum. Quamobrem Rex diu sustinuit eum ritè in aulam accedere ad assumendas notas collati muneris, nec fas est cuiquam euocationem illam accessu præuertere. At is iussu captato edicti Regij quo redire in aulam regni Administri iubebantur, quos Tartarus imminens in fugam dispererat, post anni moras iis se se immiscuit, tamerà ex iis non esset, suumque id iter exorsus est à suspitione criminosa quam mouit aduersum Christianos aiens sibi paratas ab iis insidias, & præsidarios quingentos à Prorege poscens ut se contra illas muniter. Cui dissimulata Prorex eius superbia, itineris pompam, præsidij specie augere molientis, Christianos respondit, esse legum suarum obseruantissimos, quarum vna vetabat omnem cuiusvis iniuriæ vindictam, eoque responso fictum eius metum, & tacitam arrogantiam elusit. Pechini miris de more honoribus dùm illi aduentum, & Colai munus gratulantur supremi Mandarinum, nunquam oculos à Paulo amouit, & ex vultu iniquo, & toruo aspectu, nemo non facile collegit, oportere Paulo esse inimicum qui vellet Colao Scin amicus esse. Nec se huius furor diu continuit, erupere continuo ipsius in Paulum apud Regem sceleratæ accusationes, ob quas aula tumultum, tranquillo secessu vitandum putauit. Nostri ne improviso tenti, exilio irrevocabili perderent quicquid laborum Sinis impenderant, abdiderè se in latebras extra publicum infrequentes, & solis notas Christianis, incerti quò tandem tyranni Scin ira se frangeret, certique nihil iam spectandum, de quinque illis operariis, qui palàm & apertè dati erant militibus comites. Vix enim aula inierat limen Scin Colaus, cùm inuchi cepit aduersus imprudens, & anceps consilium, de accersendis auxilio Lusitanis, & quidem ratione ut ipse iactabat ineluctabili, nam si valent, inquit Lusitani, Tartaros expugnare, multò facilius subacturi sunt Sinas, qui expugnantur à Tartaris, ut quid ergo domum, vocetur hostis potentior, ad debiliorem extrudendum. Cædi à Tartaris casus est; aut si culpa, militum culpa est, non nostra qui

præsumus; at nostra planè sit, omnique carens excusatione, si armatos externos induxerimus in aula viscera eosque non minus Tartaris, regni huius beati cupidos, & nobis hoc magis formidandos, quod eos plus armis valere confitemur. Narrabat Fratri nostro Patqualio Mendezio Ie, antiquissimus trium Colaorum, & nostrorum patronus, impressione decies iterata conatum se frustra illum abstrahere ab ea persuasione, intititissèque illi, Lusitanos, & Patres machimenta bellica tam eximie callentes, fore regno plurimum vsui; nulli autem vel periculo, vel damno; sed hæsisse semper in sententia sua inmobilem. Cessit tamen hæc peruecacia commodè Lusitanis, & felicem ab aula, & Cantonensibus repulsam passi sunt. Iunctis enim paulatim nauibus Bataui, iusta classe, aggressi sunt Macaum, eo vtrisque belli Marte quem breui referemus. Ex nostris aliqui Cola Scin quamlibet inuito, ante, postque initum ab eo Magistratum, in regnum penetrarunt. Parabant se pridem ad hoc periculum in Collegio Macaensi ad menses Aprilem & Nouembrem, quibus mensibus Lusitani Quanceum nauigant ad mercaturam Sericorum. Quanceum appulsi Literatos ore habitu sermone assimulant, & per obsecram ac pluuia noctem, interiora regni captant capitali potius discrimine, si forent à custodibus deprehensi, qui calles etiam deuos quos confectabantur, scrutari non omittunt. Bono genio duce illorum oculos euaserunt, aut non sunt agniti pro externis. Manuel Dias Castellanicus Pechinum nauigio peruenit, vbi Sambiasius cum F. Palqualio Mendez curam gerebat fidelium: neque Sabatinus de Vrhis numero defuisset, nisi Deus hoc ipso seculi anno vicesimo; ætatis quinto & quadragesimo ad mercedem vocasset decennij: perpeffionibus malorum constanter exerciti in fundatione Ecclesiæ Pechinensis. Fuit & P. Iozonis Vremani ante aliquot menses non leuis iactura. Hic ortu Dalmatino ingenio eminens, Matheseos in paucis eruditus; quodque omnia præcellit, Apostolici spiritus, suæque haud segnè virtutis quam alieno studio incensus, mortem ipso prope Sinarum in aditu quem diuertit in Lusitania, & Macai optarat & expectarat votis inuenit. Coactus ima in naui subsidere vt Mandarinorum Quanceensium exploratores lateret acerrimos, nocte quidem parata, lembo se tenui in terram coniecit, sed ex sentinæ in qua latuerat humore, situ graueolentia frigore, (December enim tunc sæuiebat) eo correptus est euerit stomachi cruciatu, vt Nanciani constiterit, & lento illic mensium quatuor dolore consumptus sit; accurrit opem iacenti latus ex nostris fratribus Sinensis, & iam non hominem sed exsuccum cadaver, & compagem ossium reperit: vnum illi erat in morbi acerbis remedium audire legentem aliquid de diuinis, & cum Deo loqui, discessu postissimum vicino qui sanctiori hebdomada contigit anno 1627. Hunc eius obitum præcesserat reditus Aluari Semedi ab exilio, & Trigaultij ab vrbe, acceptissimi quidem Literatis ob aduectam secum ex Europa

ropa librorum copiam, sed generatim omnibus, ob allatam Bellarmini sapientissimi Cardinalis ad Christianos Sinas epistolam, tam sanctam aptamque illorum tempori & conditioni, ut si foret iis officio pater, & præsens expertus quæ boni pastoris sollicitudine egebant. Vilius est illis Romæ spectasse diuinitus, quam tunc immaniter in Ecclesiam Sinensem debaccharetur tyrannus Scin, computatisque temporibus, in necessariam Epistolæ scriptio cadebat malorum præsentium consolationem. Sed enim vidente, ac vaticinio, nihil opus hic fuit; norat vir, Dei ac diuinorum intelligens, esse adeo solenne Ecclesiarum fundamenta, sine lachrimis, & cruore inter ethnicos non mitti, ut si aliud contingat, miraculo id assignandum sit. Huic Epistolæ ne multi responderent, idcirco Patres obstitero, quod capitale sit incolis literas extra regnum dare. Sed teneri nequiuit Doctor Leo, quin omnium nomine ad Cardinalem redderet literas quibus inter alia [mirificè suscipit illam eius in Sinas charitatem propriè ac singulariter Christianam, ut quæ minime ad eos attenderet, velut gentem, natura, moribus, & cælo externam, & barbaram; sed caram, amabilem & perinde acceptam ut si foret, aiebat, vobiscum vna gens, & vnus sanguis, idque propterea quod idem sit omnibus pater deus, vita eadem, fides, & gratia, paradus idem, & patria.] Sub hoc fere tempus egere cum Patribus Doctores Leo, Pausus, Michaël, & alij quidam de pilei forma quem adhiberi à Sacerdotibus sacrificij tempore oporteret, ex beneficio priuati iuris à Pontifice concessi. Ne essent iidem cum profanis quos gestant Literati, sed præferrent aliquod arcæum, venerabile, & sacrum, placuit igitur inter multos varij generis, quadratus è nigro serico pileus, palmo altior quam nostri, fascia prætextus diuersi coloris eleganti, & portarum trium, tribus per singula latera figuris, representante B Ioannis cœlestem, Ierusalem nationibus vndique patentem vniuersis, Apostolorum duodecim præconio in eam vocatis. Hinc huius pilei vsus inualuit, quem mysterij adumbrati intelligentia Christianis fecit gratissimum. Non dabo his annis duobus conuersiones numerosas præcedentium annorum, tamen de nostris viginti, diuersæ Prouinciæ colonos habuerunt, tredecim Sacerdotes, alios Catechistas, at passim baptismo lastrati sunt vix plures sexcentis; quod per Regis edictum, & Scini tyrannidem, nusquam liceret consistere, aut aliquid nisi clam & extra publicum agere; ac fatebatur Scin Patres homines esse doctrina excellenti, vitæque inculpatæ, sibi que id post tam accuratas, & iuridicas quæstiones constare certius quam cuius alteri, præcul tamen, & quam longissimè arcendos, ob doctrinam religionibus auitis inimicam, & amiori necessitudine suos discipulos & sequaces cum externis iungentem. Nulla erat tunc nostris toto regno sedes; nulla sedes facta nisi ad Ricci sepulchrum, Pauli Doctoris solertia agrè nobis seruatum; præbebat illis hospitia priorum benignitas, vbi ad paucos

61.
Pileus in sacro qualis

62.
Scin. vitam & doctrinam nost. laudat, regno tamen pellendos ait.